

Karty versus hotovost

Podnikatelé chtějí prosadit povinnost přijímat kromě bankovek i karty. Část poslanců chce zase ústavně chránit hotovost. Bojí se Evropské unie.

Markéta Lankašová
reportérka MF DNES

Mříte do kempu, u kterého není v dosahu 10 kilometrů kromě rybníka vůbec nic. Chcete platit kartou? Nejspíš se vám to nepovede.

Výhradně hotovost přijímá i tamní stánek s občerstvením a taky bar. Bankomat je pryč na náměstí v nejbližším městě. Ale jestli funguje, nikdo z kempu neví. Bez bankovek a mincí do hospody (obchodu, turistického stánku, na trh) ... nelez, chtělo by se říct.

Střih. Dovoleno návštěva Prahy, Brna nebo Ostravy se komplikuje už při nástupu do první tramvaje. Chcete si koupit lístek u řidiče za pár drobných? Nejde to, pouze bezhotovostně. V Praze je dále třeba prostor s jídelními stánky Manifesto, který se prezentuje i na své webové stránce jako „cashless zóna“ (bezhotovostní), „protože je to pohodlné, bezpečné a hygienické pro obsluhu“, jak se tam celkem nepokrytě přiznávají i majitelé.

Jsou to dvě tváře jednoho Česka. A vůbec není pravidlem, že ke kartám se kloní města a k hotovosti vesničky.

Neustálý boj o to, jak, čím a kde platit, se zejména teď v létě dostává znovu na přetřes. Strana „pro hotovost“ argumentuje poplatky bankovním asociacím za provoz terminálů a její řady se za posledních pár měsíců značně rozrostly.

Protistrana se odvolává na neprůhledné účetnictví a nedanění části zisků. Vyostřenou debatu letos okorenělo zrušení povinnosti elektronické evidence tržeb. Některé podniky, které v době covidových restrikcí ochotně nastavovaly zákazníkům terminály, znovu hlásí – platby kartou nevedeme.

„Stížnosti na to, jak některé restaurace přestaly přijímat karty, se k nám dostávají denně,“ potvrzuje Luboš Kastner z Českého gastronomického institutu.

Co obchodníka k návratu k hotovosti vede? Analytik České spořitelny Michal Skořepa nabízí tři pohledy. „Může mít pocit, že práce s hotovostí je pro něj levnější než provoz terminálu nebo že zájem ze strany klientů o platbu kartou není dost velký. Ale také může jít o obchodníkovu snahu snížit svou daňovou povinnost,“ vyjmenoval pro ČTK Skořepa.

Podle Kastnera by placení kartou mělo být běžnou praxí v každém moderním podniku. „Cash only,

tedy platba výhradně hotovostí, není v gastru cestou do budoucna. Je to neutržitelné. Kdo touto cestou jde, se zhlédí v kouzlu dekadentních let, všechno ostatní je výmluva. Bankovní poplatky jsou standardním nákladem podnikání,“ tvrdí Kastner.

S kolegy z Hospodářské komory ČR a Asociace malých a středních podniků a živnostníků teď řeší, jak přesně nastavit podmínky pro povinné přijímání digitální platby.

„Zákazníci jsou nemožností platit kartou už unavení. Dopřejme jim za služby zaplatit tak, jak se v době umělé inteligence sluší. Nikdo nechce omezovat hotovost, ta až je

Může obchodník přijímat pouze platební karty?

Podle opakovaných vyjádření České národní banky by člověk, který chce zásadně platit mincemi, měl uspět i tam, kde na dveřích svítí nápis „Pouze karty“.

„Obecně platí, že obchodníci v České republice platby tuzemskou korunovou hotovostí odmítat nemohou. Zákon o oběhu bankovek a mincí stanoví, že každý je povinen přijmout tuzemské bankovky a mince bez omezení, ledaže je oprávněn jejich příjem odmítnout,“ upozorňuje banka. Obchodníka k odmítnutí opravňuje třeba to, když zákazník přináší více než 50 tuzemských mincí k jedné platbě. Nebo když jsou peníze poškozené, případně pokud existuje důvodné podezření, že jsou padělané nebo pozměněné.

Sankce nehrozí, ale pokud by zákazníkovi vznikla újma, může se obrátit na soud. A rozhodně i na ČNB, která s obchodníkem sjedná nápravu. Ministerstvo financí má jiný názor. Podle resortu stačí, když je o možnostech platby zákazník předem informován. „Obchodník nemá povinnost přijmout hotovost, musí však klienta o tom, že nepřijímá hotovost, předem informovat. Ministerstvo dlouhodobě zastává názor, že smluvní strany by měly mít volnost v tom, jaké protiplnění si sjednají,“ uvedla tento týden pro server Aktuálně.cz mluvčí resortu Gabriela Krušinová.

ve oběhu dál. Ale rozšířme povinnost přijímat platby i dalšími, modernějšími způsoby. Bavíme se o tom i neformálně s politiky. Prakticky nikdo není proti,“ přibližuje pro MF DNES Kastner.

Česká společnost většinou upřednostňuje místo cinkání mincemi pípání karet, chytrých telefonů nebo hodinek. Vyplývá to z dat společnosti Dotykačka, podle níž

se tam, kde restaurace přijímají kartu i hotovost, pro první možnost rozhodne až 65 procent hostů. Že pravidelně a raději platí hotovostí „jen“ čtvrtina Čechů, vyšlo už před půl rokem v průzkumu i společnosti STEM/ MARK.

Ústavní ochrana pro hotovost

Oproti Kastnerovu plánu, který ještě nemá konkrétní právní obrysy, jsou o míli vpředu zastánci platby na ruku.

Již potřetí v posledních třech letech budou mít politici na stole materiál „na obranu“ hotovosti. Aby zákazníci měli jistotu, že bankovkami a mincemi zaplatí, chce skupina poslanců z SPD pojistit ústavní ochranou. Už dnes přítom zákon o oběhu bankovek a mincí říká, že přijmout české platidlo ve fyzické podobě je povinnost.

Opoziční poslanci vedení předsedou SPD Tomiem Okamurou navrhnou zakotvit právo platit hotově (a platbu v hotovosti mít povinnost i přijmout) přímo v Listině základních práv a svobod. Třeba i proto, aby se předešlo riziku zneužití informací z digitální stopy, kterou bezhotovostní platby zanechávají. „Hotovostní platby jsou významným nástrojem nejen ekonomickým, ale i zpusobem zajištění soukromí a svobody občanů před absolutní možností kontroly. Návrh ústavní změny reaguje na obavu ze snah postupně omezit a následně zrušit možnost hotovostních plateb,“ napsali předkladatelé.

Či snahy to jsou? Podle Okamury se o to snaží Evropská unie.

Ve skutečnosti však EU ruší mince a bankovky neplánuje, ačkoli už několik let zpracovává rozsáhlé analýzy na téma, jak zavést digitální euro. „Digitální euro by hotovost nenahradilo, pouze by ji doplnilo. Fungovalo by vedle hotovosti a reagovalo na rostoucí poptávku spotřebitelů po rychlých a bezpečných digitálních platbách,“ uvádí

Evropská centrální banka na svém webu.

„Současné zákony stačí“

Návrhem SPD se ve Sněmovně budou zabývat nejdříve v srpnu. Do pondělka se k němu musí vyjádřit vláda. Novinka však nejspíš moc šancí na úspěch nemá. Vyplývá to z odpovědí poslanců, které MF DNES oslovila. Ondřej Kolář z TOP 09 považuje iniciativu SPD za „úplnou pitomost“. Pokud by prý šlo kolegům z SPD o soukromí, navrhovali by zakázat i mobility.

Šéfka největšího opozičního poslanceckého klubu ANO Alena Schillerová zase soudí, že ve finále je to stejně zákazník, kdo rozhoduje.

Dopřejme lidem za služby zaplatit tak, jak se v době umělé inteligence sluší.

„Jednotlivé způsoby placení by se měly prosazovat svými výhodami pro spotřebitele. Některými silou regulace,“ napsala Schillerová.

A chránit hotovost ústavou odmítají i další, třeba předseda státní sněmovní komise pro Ústavu ČR Josef Cogan (STAN) nebo místopředseda ústavně-právního výboru Jakub Michálek (Piráti).

„Nechceme, aby se možnost platit hotovostí omezovala a zasahovalo se tak do soukromí lidí. Igelitky s penězi z trezní činnosti jsou druhý extrém. A nemyslím si, že takové věci patří do ústavy. To, zda bude obchodník přijímat karty a platit provizi z tržeb bankovními asociacím, je jeho svobodné rozhodnutí. Pro zákazníka je to pochopitelně komfort, ale nemá to vždy takový přínos, aby to stálo za nářez,“ vysvětlil Michálek.

Neúspěch se dá očekávat i po nedávných zkušenostech s podobnými návrhy. Zákonodárci nejdříve odmítli řešit návrh novely z pera tehdy parlamentní Trikolory. Před půl rokem se přes první čtení těsně nedostal dál návrh senátorů kolem Jitky Chalánkové z klubu ODS a TOP 09.

Podporu jim vyjádřila třeba senátorka Jitka Seitlová (KDU-ČSL), která poukázala na to, že bezhotovostní placení či obsluhování internetového bankovníctví je pro lidi s postižením nebo některé seniory náročné a obtížně zvládnutelné.

Celkově však senátoři návrh odmítli s tím, že problém je dnes přesně opačný. Petr Vícha (ČSSD) při debatě podotkl, že v restauracích po zrušení elektronické evidence tržeb podle něho odmítají platby bankovní kartou.

Jak tento týden popsala MF DNES, na stejný trend naskočili restauratéři při karlovarském filmovém festivalu nebo na ostravské hudební akci Beats for Love. Návštěvníci museli přijít vybavení hotovostí, jinak „utřeli nos“.

Jen hotovost S tabulemi, které vylučují placení kartou, se zahraniční turisté setkávají v Karlových Varech, v Praze i jinde. Foto: Shutterstock

Češi mají nejraději Slováky

PRAHA Nejlepší vztah mají Češi i nadále ke Slovensku. Naopak, pozici nejhůře hodnocené země si drží Rusko.

Vliv války na Ukrajině, který loni vedl ke zlepšení ve vnímání Ukrajiny a naopak zhoršení u Ruska, oslabuje. Vztah k Ukrajině se meziročně mírně zhoršil, ale zůstává o něco lepší než před začátkem válečného konfliktu.

Vyplývá to z průzkumu agentury STEM z letošního června. „Nejlepší vztah Češi mají dlouhodobě ke Slovensku. Při známkování jako ve škole mu nyní jedničku nebo dvojku dalo 75 procent respondentů. Druhé místo obsadilo Švýcarsko s pozitivním hodnocením u 69 procent

dotazovaných,“ uvedla agentura. Také Švýcarsko se v popředí žebříčku umísťuje dlouhodobě.

Mezi země, které příznivě hodnotilo nad 60 procent dotázaných, patří také Rakousko, Itálie, Nizozemsko, Švédsko a Kanada. Klidně vnímání u 50 až 60 procent veřejnosti má Velká Británie, Norsko, Polsko, Dánsko, Chorvatsko, Francie, Německo, Belgie, Japonsko a Slovinsko.

Jedničky pro Čaputovou

Mezi země s příznivým hodnocením od přibližně třetiny obyvatel se potě řadí Srbsko, Izrael a Ukrajina. Ukrajina meziročně zaznamenala mírný propad sympatií, loni v dub-

nu ji jedničkou či dvojkou označovalo 36 procent lidí. Na konci žebříčku oblby jsou pak Čína, Rusko a Palestina. „Rusko je nadále vnímáno nejvíce negativně ze všech zemí zahrnutých do dotazování a výrazně negativně než před válkou,“ uvedl STEM.

Respondenti hodnotili také jednotlivé zahraniční státníky. Nejvíce sympatií měla slovenská prezidentka Zuzana Čaputová, které jedničku či dvojkou dalo 65 procent lidí, následoval papež František se 64 procenty.

Průzkum se uskutečnil od 9. do 18. června a zúčastnilo se ho 1 049 respondentů starších osmnácti let. (ČTK)

Turistika

Na faře v Srní vzniká muzeum Klostermanna

Dům Karla Klostermanna, který by návštěvníkům přiblížil spisovatelovo dílo i jeho pohled na tehdejší Šumavu, připravuje v budově bývalé fary obec Srní a geopark Královská Šumava. Od Klostermannova úmrtí uplyne v neděli 100 let. „Na Šumavě je ale jeho odkaz stále živý,“ řekl ředitel geoparku František Krejčí. Náklady na opravu budovy nese Srní a jsou kolem 10 milionů korun, expozice přijde na sedm milionů a geopark na ni získal dotaci z česko-bavorského přeshraničního dotačního programu EU. Dům se otevře o adventu. (ČTK)

Ekologie

Praha převzala autobus na vodík

V pražské MHD bude poprvé pravidelně jezdit autobus poháněný vodíkem. V pilotním provozu bude vůz Škoda H'City v následujících dvou letech na lince číslo 170 z Jižního Města na Barrandov. Novinářům vůz představili zástupci hlavního města, dopravního podniku a společnosti Škoda Group a Orlen Unipetrol. (iDNES.cz)

Doprava

Porucha vedení zpозdila vlaky

Porucha trakčního vedení komplikovala od včerejšího rána v Praze provoz desítek vlaků včetně mezinárodních spojů. Několik osobních vlaků na trati Praha - Kralupy nad Vltavou vůbec nevyjelo. Postupně byl sice obnoven provoz po jedné koleji, vlaky ale stále nabíraly zpoždění. Na svém webu o tom informovaly České dráhy a Pražská integrovaná doprava. Příčinou poruchy bylo zřejmě to, že jeden ze strojevodoucích nerespektoval návštěv upozorňující, aby stáhnu slběrač. Úplně odstranění poruchy se předpokládalo až včera večer. Porucha se stala ve čtvrtek pozdě večer v úseku Libčev - Roztoky. (ČTK)